

KAKO GOTO

BROJ 1
17. JUN 2006.

Slobodna Kultura

ok kornjača

Selena Savić:
**Idealni
grad**

POBUNA RADNIKA

Arhiv dešavanja 1999-06

Marko Strpić:

**Društvena relevantnost
suvremenog anarhizma**

KakOGOd #1

Izdavač i uredništvo:
Biro Beograd
<http://biro.modukit.com>

Adresa redakcije:
Omladinskih brigada 186
11070 Novi Beograd
+381 63 385 073
<http://out.modukit.com/kakogod/>
biro@modukit.com

Saradnici:
Lela Vujanić, Dragan Jovanović,
Rena Rädle, Vladan Jeremić, Miloš Rančić,
Horrorkatze, Selena Savić, Marko Strpić, Sezgin
Boynik i Milica Ružičić

Zahvaljujemo se:
Bata Neša, anarhija/ blok 45,
Seljak, Wostok, Maja Radanović,
Dragan Ambrozić

Dizajn:
Rena Rädle

Lektura:
Marina Bošković

Štampa:
Paral, Beograd

Tiraž:
1400, jun 2006

Prvo izdanje časopisa KakOGOd je realizovano u okviru projekta "Regionalni sastanak saradnika i predstavljanje nezavisnih publikacija 04 magazina za hakiranje stvarnosti, Zagreb" & Pop Kult, Beograd, Magazin on image of girls in radical politics, Priština. Projekat realizovan u Domu omladine Beograd 16. i 17. juna 2006.

Podršku projektu pružili:

Pro Helvetia Belgrade

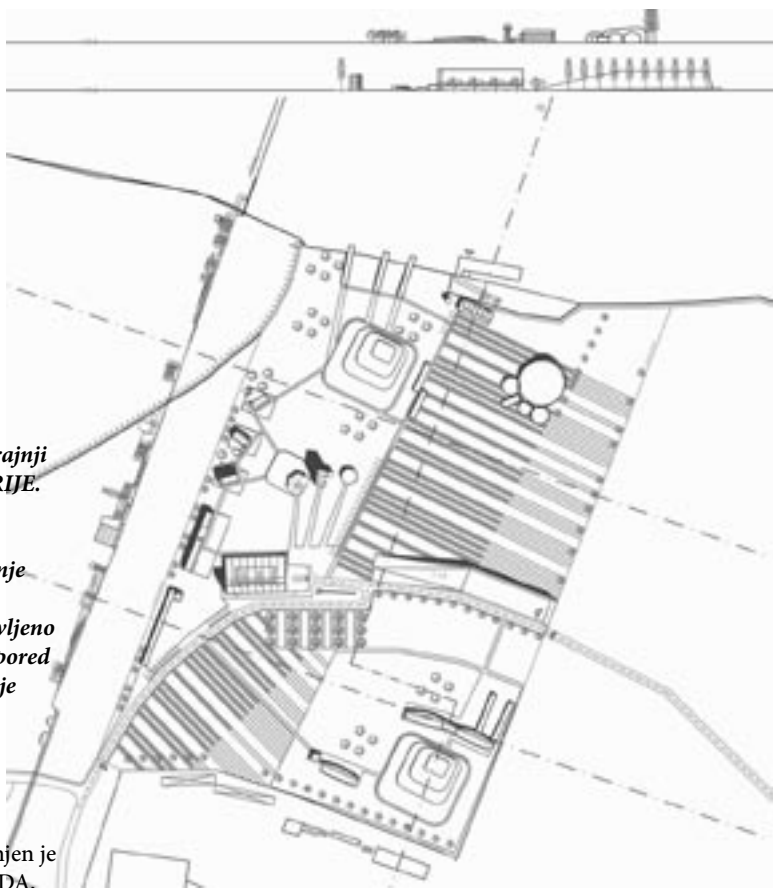
Koncept i organizacija:

Selena Savić

IDEALNI GRAD

Idealni grad je teoretska postavka diplomskog projekta rađenog početkom 2006. godine na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu, čiji je krajnji ishod objekat INFORMATIČKE OPSERVATORIJE. Prostorna razrada ove postavke imala je za posledicu određivanje prema kreiranju fizičke strukture IDEALNOG GRADA kao i razmatranje potencijalne lokacije za materijalizaciju ove strukture. U okviru razrade projekta pretpostavljeno je razvijanje kompleksa objekata na Adi Huji, pored Pančevačkog mosta, kao početak implementacije IDEALNOG GRADA.

Grad je sistem, i to određen.

Prvi korak u razmatranju pojma idealnog načinjen je kroz definisanje suprotnosti IDEALNOG GRADA, komplementarnog sistema čijim formiranjem definišem apsolutnu ograničenost, sa ciljem da razjasnim sliku o elementima koji čine sistem grada i opišem principe njegovog funkcionisanja.

:: ALGORITAM je grad pod uticajem spoljašnjih predodređenosti koje su kontrolisane programom. Ograničen potpuno na mogućnosti koje su predviđene programom, ALGORITAM je pokrenut spoljašnjim silama, usmeren ostvarenju van (telesnih) gradskih ciljeva i opskrbljen van (telesnim) gradskim informacijama pre svog početka. ALGORITAM je neprirodan grad. Svaki grad ALGORITAM prolazi kroz faze koje su unapred poznate. To je zatvoren sistem koji ima početak i kraj. Svest pojedinca je izmeštena u zajednički, centralni um koji donosi odluke.

Kontrolom tri osnovna elementa osigurano je odvijanje procesa. Ovi elementi primaju u sebe informacije - smernice sopstvenog progressa i uticaja koje treba da ostvare u ODNOSIMA sa drugim elementima. DRUŠTVENA STRUKTURA ima najrazvijeniju sposobnost primanja informacija i inicijative za sprovođenje predodređenosti. FIZIČKA STRUKTURA materijalizovana je inicijativom DRUŠTVENE STRUKTURE.

Grad ALGORITAM je sociološka zamka, nameće poštovanje pravila koja program nalaže, uslovljava osećanje ispunjenosti i zadovoljstva nakon ispravno obavljenog postupka.

:: Idealni grad, sa druge strane, zahteva otvorenost i raznovrsnost. Obezbediti funkcionisanje ovakvog sistema

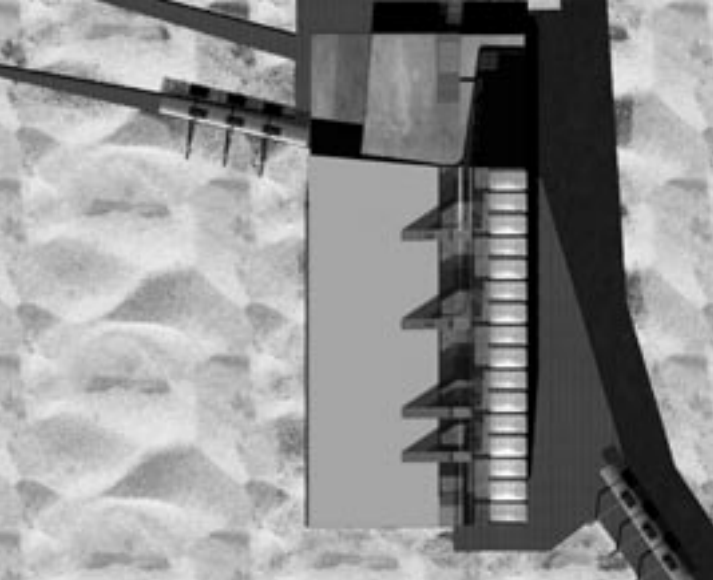
znači definisati formulu koja generiše raznovrsnost. Širenje mogućnosti zahteva postavljanje algoritma koji definiše beskrajno mnogo TAČNIH mogućnosti za određenu situaciju. Može se uspostaviti analogija sa strukturom molekula DNK, koji sadrži zapis mogućnosti jedinice od rođenja do smrti, otvarajući mogućnosti - ne odgovarajući na pitanje koja će od njih biti ostvarena, ne dajući jedinstvenu sliku o toku života.

:: **Beskonačan broj mogućnosti ne uslovljava nužno i njihovo korišćenje. Ovakvo stanje ekstremizovane ponude ne uslovljava jedinku da se kreće ili raste. Ovo je stanje apsolutne statičnosti, nasuprot kretanju kroz sprovođenje odluka, biranjem neprestano jedne mogućnosti u određenoj situaciji. Ono što je alternativa gradu ALGORITMU, dakle, nije sistem sa beskrajno mnogo mogućnosti već sistem individualnih algoritama za donošenje odluka kojima raspolaže jedinka i koje ta jedinka kreira i menja.**

Iz beskrajnog broja mogućnosti, ja uvek biram jednu po jednu i tako gradim tok svog života. To je jedinstven tok koji se formira sprovođenjem izbora.

IDEALNI GRAD je društvena struktura koja se sastoji iz nehijerarhijski slobodno i promenljivo grupisanih jedinki koje pojedinačno raspolažu različitim algoritmima izbora odnosno odluke.

:: **Ključ spoljašnje uslovljenosti jedinice jesu informacije koje do nje dopiru iz okruženja. Moj cilj je, onda, da**

ovaj uticaj oslobodim centralizovanosti, cenzure, kontrole pojedinaca ili grupa. Kao što vazduh pripada svima, informacija treba da se nalazi u vazduhu, dostupna i nenametljiva.

Idealni grad omogućen je postojanjem ustrojstva informacija na čijem se principu baziraju novi društveni odnosi i odnosa prema informacijama koji omogućava raznovrsnost pristupa. Implementacija idealnog grada počinje uspostavljanjem prvog objekta-interfejsa, INFORMATIČKE OPSERVATORIJE.

INFORMATIČKA OPSERVATORIJA predstavlja zapis o mogućnostima ljudskog bića kroz prikupljanje, organizaciju, skladištenje i prezentaciju podataka koje je ljudski um u stanju da shvati. Ona predstavlja ultimativni sadržalac svih

ARHIVA DEŠAVANJA 19

Projekat „Arhiva dešavanja 1999-2006“ inicirali su umetnik iz Kruševca - Ivan Petrović Tunka i Biro za kulturu i komunikaciju iz Beograda, a realizovan je uz logističku podršku slobodnog servera za umetnost i kulturu modukit.com (<http://www.modukit.com>). Onlajn video arhiv dešavanja od 1999. godine, sadrži video radove, filmove, razne akcije, performanse, teatar ili socijalni eksperiment a adresa je <http://arhiv.modukit.com>.

„Arhiv dešavanja“ obuhvata, između ostalog, projekte: „Western Impressions (2001), Nenad Jeremić i Dušan Jevtović Duća), „Čajdžinica“ (2002, Vukašin Nedeljković) „Dvorište Zgrade“ (2003, Ksenija Marinković, Milan Milinković Milanče, Dušan Jevtović Duća, Nenad Jeremić, Andrija Pavlović, Ivan Petrović Tunka, Oliver Veljković, Horrorkatze i drugi) , kao i radove čiji su autori/ke Biljana Klarić Klara, Arion Asllani, Mirjana Stojadinović Boba, Vladan Jeremić i drugi.

U okviru ARHIVA DEŠAVANJA 1999-2006 nalazi se i internet video arhiva. Ona sadrži izbor od 27 videa, vezanih za različite projekte koji su nastali u pomenutom vremenskom periodu.

Imate priliku da vidite: umetničke video radove, filmove, dokumentacije raznih akcija, performansa, teatra ili socijalnog eksperimenta, koje je realizovao pozamašan broj kreativaca.

Ova video produkcija je izrasla zahvaljujući fenomenalnom osećaju zadovoljstva, slobode i sreće koji se umnožavao između učesnika/ca, radeći, snimajući se i zezajući se po svom ličnom nahođenju. Kroz arhiv imate mogućnost da sagledate direktnu i neposredovanu aktivnost, do kraja izvedenu kroz akciju dobre volje i realizovanu na osnovu ličnih materijalnih sredstava pomenutih autora/ki i učesnika/ca.

Sledeći okolnosti i duh pod kojima su nastali projekti, iz kojih ovde (ponavljamo), izdvajamo video segment Arhiva dešavanja 1999-2006, mi postavljamo ove radove javno dostupnim, nezavisno od institucija, muzeja, televizije ili medija koji na žalost poseduju političku strukturu, instrumente i moć za nametanje isposredovanog sadržaja pasivnoj publici.

Svi video fajlovi sa ovog arhiva se mogu slobodno da se downloadovati, gledati ili kopirati, i to u skladu sa licencom Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.5. Video radovi se ne mogu slobodno seći ili menjati tj. koristiti u komercijalne svrhe. Samo u slučaju javnog prikazivanja ili publikovanja treba obavestiti autore/ke.

U slučaju da neko želi koristiti radove na način koji nije naveden kao dozvoljen, može kontaktirati autore/ke preko e-mail adrese: horrorkatze@modukit.com

Sa obzirom da kvalitet video kompresije nije presudan u prenošenju ideja našeg video arhiva, smatramo da je sasvim ok gledati ih u datom formatu mpg i kompresiji. Ako ipak neko želi da radove dobije u boljoj rezoluciji može nas kontaktirati na već pomenutu adresu.

Uživajte u gledanju!

Izvor teksta: <http://arhiv.modukit.com>.

informacija sveta koje se mogu zabeležiti. Ona predstavlja ključ promene odnosa u društvu, onemogućavajući kontolu zasnovanu na skrivanju informacija.

Sakupljene informacije organizovane su u bazu koja je smeštena na serveru. Baza podataka je nehijerarhijska struktura koja omogućava uspostavljanje i promenu odnosa između podataka, povezivanje i grupisanje. Objekat INFORMATIČKE OPSERVATORIJE predstavlja interfejs za upotrebu ove baze. On sam po sebi nije neophodan da bi se podaci mogli posmatrati. On predstavlja primer organizacije prostora u službi pretraživanja i upotrebe podataka.

idealnigrad@yahoo.com

OK KORNJAČA

<http://horrorkatze.modukit.com/irwasi/index.html>

Kreativno mesto je mesto naše
lepe fantazije, ustvari mesto
gde se krije velika OK KORNJAČA!

Ja kao čuvar OK KORNJAČE želim
da vas upoznam sa njom, takođe
i da upoznam studente Šao-Lina,
koji treniraju u okolini svaki
dan.

Studenti mogu pomilkiti
kornjačicu, dati joj hrane ili
pokupiti neku mudrost od nje.

OK kornjača je stara 232 godine
i imala je probleme da se
prilagodi situaciji.

Problem naime leži u njenom de-
tinjstvu i samoj činjenici da je
odrasla kao prelepa princezina
kornjačica broj 32 a završila
kao baba.

OK kornjača trenutno obitava u
Kreativnom Mestu, što i nije
neki veliki životni uspeh.

99 - 2006

Grupa za logističku podršku (GLP) i Dom omladine Beograda (DOB) su započeli 2006. ciklus *Razgovori o anarhizmu*.

U okviru ovog ciklusa, do sada je održano tri razgovora: 8. maja *Istorijski uvod u anarhizam* na kome je gost bio Trivo Inđić, zatim 15. maja *Savremene tendencije u anarhizmu* sa gostima iz Zagreba, Draženom Šimlešom, Markom Strpićem i Milošem Milićem iz Beograda. 1. juna su *O feminizmu i anarhizmu* govorile Vanda Perović, Sanja Petkovska i Milica Gudović iz Beograda.

16. juna će o *Anarho-sindikalizmu* govoriti Ratibor Trivunac iz Beograda, Petar Atanacković iz Novog Sada i Rudolf Mühland iz Nemačke. Za 30. jun planirano je učešće Andreja Grubačića (SAD/Beograd), koji će govoriti o *alterglobalizmu, anarhizmu i društvenim naukama*.

Grupu za logističku podršku čine za sada: Milica Ružičić, Miloš Rančić. Vladan Jeremić i Dragan Ambrozić.

„...Tokom poslednjih 50 godina došlo je do značajnih promena u strukturi i funkcionisanju društvenih odnosa - nekadašnje ideje o socijalnom, naučnom, tehničkom i uopšte civilizacijskom progresu, uzdrmane su - kapitalizam se pokazao elastičnijim nego što su socijalni revolucionari zamišljali, a ubrzani razvoj državnih aparata prinude i kontrole

Marko Strpić

Društvena relevantnost suvremenog anarhizma

Četvrtak, 25. svibnja, 2006. g.

Vrlo su rijetki pokušaji razgovora o anarhizmu ili društvenim temama iz anarhističke perspektive, a da se ti razgovori vode na način da uključuju što širu populaciju, bez obzira na njezinu prethodnu upućenost u temu ili uključenost u pokret. Gotovo da možemo govoriti o ulasku anarhizma i anarhističkih tema u područje mainstreama, iako je posve nejasna i pomalo čudna podjela na mainstream i ono drugo (što god to bilo).

Razgovori o anarhizmu kao put u mainstream

U beogradskom Domu omladine pokrenuta je serija predavanja/tribina/predstavljanja pod nazivom Razgovori o anarhizmu. Osnovna ideja te serije razgovora je pokušati preseliti diskusiju o anarhizmu iz zatvorenog kruga upućenih i proširiti je na što širi krug zainteresiranih. S jedne strane to je predstavljeno kao pokušaj ulaska u mainstream, iako je posve nejasno gdje se nalazi ta granica između mainstreama i drugog (dva viđenja ovog pitanja možete čitati u tekstovima Margina u središtu i Anarhizam izvan logike spektakla).

Razgovori

Ako govorimo o društvu, onda ono predstavlja jednu cjelinu, pa tako svaka podjela na “glavnu struju” i “sporedne struje” ne znači puno, pogotovo u domeni javnog rada, zagovaranja, propagande, gdje i leži veći dio anarhističke aktivnosti. Tijekom Anarhističkog sajma knjiga u Zagrebu je vođena diskusija koja je dotaknula baš tu temu, zbog povremenog osjećaja da se govori o anarhističkom pokretu kao izdvojenom iz društva. Zaključak je bio da ne možemo na taj način gledati na pokret, te da je bit ukupnog rada biti stalno društveno, politički, kulturno, ekonomski i kako god već relevantan i prisutan. To možemo prevesti kao stalno prisustvo u onome što zovemo mainstream. Isto tako, to možemo zvati vidljivost. Malo ambiciozniji naziv bi bio prihvaćenost. No upravo to je ono što anarhisti žele – društvo u kojem su anarhističke ideje i prakse mainstream, dakle glavna struja. Zato je svaka ideja izdvajanja, zatvaranja, getoiziranja i izbjegavanja posve neprihvatljiva. Barem ako želimo utjecati na društvo. Ako pak želimo stvoriti svoj mali raj u kojem ćemo se osjećati sigurno i zaštićeno od svakog zla, onda je to posve druga stvar. Svakako manje zanimljiva za širi društveni kontekst i sama sebi dovoljna, pa je ovdje neću ni obrađivati (što ne znači da pitanje komuna, skvotova i sličnih društvenih eksperimenata ne bi trebalo biti obrađeno).

Dakle, anarhizam (odnosno, anarhisti i anarhistkinje) teže toj glavnoj struji, teže što široj prihvaćenosti svojih ideja i principa u društvu, i svakako su okrenuti svima, a ne samo onima koji su već upoznati s pokretom, djelovanjem i idejama koje tu postoje.

nasiljem sugerirše da je ideju sveobuhvatne i korenite društvene promene najpametnije zaboraviti.

Kapitalistički sistem je u međuvremenu ušao u fazu globalizacije, učvršćujući se kao svetski sistem, težeći da konačno cementira podelu sveta na centar, poluperiferiju i periferiju, sa odgovarajućom podelom delatnosti i resursa. Nekadašnje društvene podela i razlike u okvirima nacionalne države sada su razlike u globalnim razmerama, sa globalnom finansijskom, naučnom i tehničkom elitom (STO, SB,

G8...), globalnim proletarijatom („nerazvijene zemlje“ kao globalni rudnik, globalna fabrika tekstila itd.), globalnim beskućnicima (imigranti), globalnim marginalnim grupama svih vrsta...” <http://glp.anarhija.org>

Interes društva

No, postoji li stvaran interes ili tek namjera postizanja društvene relevantnosti i uopće interesa šireg kruga ljudi? Teško je zaključiti koliki je stvaran utjecaj ovog projekta, odnosno kolika je zainteresiranost društva, iako se prema posjećenosti može zaključiti da određeni interes postoji. Tako je prvi razgovor (pod nazivom Uvod u povijest anarhističkih ideja) okupio osamdesetak ljudi (navodno je očekivano više, no zbog problema u oglašavanju to se nije dogodilo), dok je drugi u nizu (koji je tematizirao neke tendencije i projekte u suvremenom anarhizmu) okupio do 150 ljudi. Za prve korake projekta i uopće razgovor o temi kao što je anarhizam ovo je dobra posjećenost, pogotovo ako uzmemo u obzir da tu nije riječ o gostima/govornicima koji spadaju u domenu popularnih predavača/autora/javnih osoba, koje okupljaju ljude svojim imenom a ne sadržajem, što je ovdje slučaj.

Naravno, zbog toga kako su uređene stvari, logično pitanje koje se postavlja jest postoji li interes medija, jer kad govorimo o medijima gotovo da govorimo o mjerilu koje određuje koliko je širok utjecaj nekog događaja. Pomalo blesavo, no ideja da što nije u medijima kao da se i nije dogodilo ponekad ima svoju osnovu. Ovdje onda možemo govoriti o nečemu što se dogodilo, jer medijski interes postoji. Pa će to svakako imati neki minimalni utjecaj, ukoliko se uspije probiti kroz silnu zagušenost vijestima i informacijama. Interes postoji i unutar samog pokreta, ali i otpor prema ovakvom pristupu anarhizmu, što je kroz letak koji je dijeljen tijekom prve večeri uspoređeno s nedjeljnim ispijanjem čaja i jedenjem kolačića dok se neobavezno i u svrhu zabave raspravlja o anarhizmu. Letak je pun zabavnih trenutaka, a kako nije potpisan, bez problema ga je mogla potpisati anarhistička moralna policija. Letak je osmišljen kao obrana anarhizma od neupućenih, nepodobnih i pomodnih organizatora i sudionika, koji su se drznuli baviti svetom temom. Stvarno bi bilo smiješno da nije tragično. Odgovor organizatora na taj letak je bio više nego dobar – jednostavno su tijekom druge večeri poslužili čaj i kekse.

o anarhizmu

Sadržajna i organizacijska otvorenost

Spomenute razgovore organizira (neformalna) Grupa za logističku podršku, međutim, već u samom početku cijelu organizaciju ostavljaju otvorenom za uključivanje svih zainteresiranih, kako kroz predlaganje tema, tako i po pitanju same realizacije svake pojedine večeri. To se reflektira i na same razgovore, barem kao pokušaj izbjegavanja klasičnog predavanja i uključivanja što većeg broja prisutnih. Naravno, to ipak ostaje na pokušaju, pa je tako tijekom razgovora o tendencijama u suvremenom anarhizmu razgovor vođen između desetak ljudi, dok je ostalih 120-150 ljudi ipak radije slušalo nego sudjelovalo na neki drugi način.

Vjerujem da je tu u pitanju opći stav kako sudjelovanje znači dobru potkovanost u nekoj temi, što postavlja stvari na općeprihvaćeni društveni stav o stručnjacima koji razgovoraju, promišljaju i nude rješenja koja mi, eto, možemo samo primijeniti. Ništa ne može biti dalje od istine (po mom mišljenju) kad je riječ o društvenim pitanjima o kojima bi svi trebali raspravljati i pronalaziti odgovarajuća rješenja te načine za svoj život i djelovanje. Naravno, lakše je prebaciti odgovornost i prepustiti takve odluke stručnjacima. No, takvih rješenja nema. Ili, bolje rečeno, nikako ne mogu biti dobra za društvo kao cjelinu.

Otvorenost samih Razgovora o anarhizmu možda se najbolje očituje u izboru tema koje oni obrađuju, stavljajući naglasak na sve (ili barem većinu) tendencija unutar anarhizma, bilo da je riječ o tradicionalnom anarhizmu ili suvremenom anarhizmu, te raznim kombinacijama i verzijama jednog ili drugog. Ukupna slika, koju bi prva serija razgovora trebala stvoriti, obuhvaća anarhosindikalizam, anarhofeminizam, postanarhizam, alterglobalizam, kao i pregled povijesti ideja, osnovne diskusije i sukobe te konkretne realizacije/praksu.

Sve to, naravno, daje tek djelomičan uvid u ono što je anarhizam, kamo cijela priča ide, što se želi postići i na koje sve načine.

Zanimljivo je za primjetiti da se projekt odvija u samom središtu grada i u prostoru koji je politički neutralan (uvjetno rečeno, jer pitanje je što može uistinu biti politički neutralan prostor, ukoliko je javan), pa samim tim ove teme čini i fizički pristupačnijim širem krugu ljudi.

Konkretni rezultati

Svakako je nužno postaviti pitanje konkretnih rezultata koji mogu proizaći iz ovakvih okupljanja i razgovora. To je nekako ključno za anarhizam, jer ukoliko ostavimo stvari na razini promišljanja i teoretiziranja, zapravo nismo ništa napravili. Tako je svakako dobar rezultat određeno upoznavanje i povezivanje ljudi koji su već na neki način aktivni, ali i mogućnost uključivanja novih ljudi. Tu se možda treba zapitati što je to u što se mogu uključiti, jer tijekom razgovora o suvremenom anarhizmu u nekoliko se navrata govorilo o nemogućnosti realiziranja konkretnih projekata (iako zapravo nije postojao pokušaj da se nešto realizira, već samo ideja i onda je promišljanjem stvoren zaključak da to nije moguće). Ne mislim pritom da je teorija i promišljanje nešto što nam ne treba, ali bez svoje prakse oni postaju bezvrijedni.

Razni društveni eksperimenti svakako nisu konačan rezultat koji želimo postići (ako već želimo mijenjati sve), pa čak možda i nisu najbolji put prema takvim promjenama (osim ako ne predstavljaju jake baze otpora), no često su najbolji i najkonkretniji primjer onoga što želimo i kuda idemo. Također, za najveći dio društva upravo takvi autonomni prostori predstavljaju mjesto gdje je moguće upoznati se s idejama i priključiti se. Pri razvoju takvih autonomnih prostora i pokretanja društvenih eksperimenata (konkretnije govoreći, to mogu biti projekti poput Uzmi ili ostavi, Hrana, a ne oružje, infoshopovi i slično) možemo raditi

greške, nailaziti na razne prepreke ili čak otvoren otpor, no to ne znači da ne treba ni pokušavati jer je to teško ili nemoguće.

Svakako treba spomenuti pitanje propagande, (samo)edukacije i komunikacije, što su tri konkretna rezultata ovog projekta, ali nas ne odvođe dalje od činjenice da time stvaramo tek nešto veći krug upućenih. To cijelu stvar čini otvorenijom za više mogućnosti, no ne daje neku garanciju za pokretanje konkretne akcije koja bi mogla proizaći iz te upućenosti. Zapravo je tu riječ o istoj vrsti problema koju sam spomenuo u tekstu o Anarhističkom sajmu knjiga u Zagrebu, gdje događaj postaje sam sebi dovoljan kao gotovo festivalsko godišnje događanje bez kontinuiranog političkog utjecaja.

Zadnji, iako vjerojatno najkonkretniji rezultat, barem u smislu fizičke manifestacije, je ideja da se kao logičan zaključak ove serije razgovora organizira anarhistički sajam knjiga u Beogradu, također u Domu omladine. Time bi svakako zaokružili ovaj projekt, no kako je to za sada i dalje tek na razini ideje, ostavimo najavu za vrijeme kad bude poznatno nešto više detalja.

Sve ovo znači određeni pomak i predstavlja dobar pokušaj predstavljanja anarhizma i anarhističkih ideja od strane samih aktera, no i dalje ostavlja otvoreno pitanje konkretne akcije koja bi bila poželjan rezultat ovakvih okupljanja.

http://www.zamirzine.net/article.php?id_article=3478

<http://www.zamirnet.hr/stocitas>

Intervju: Milica Ružičić

Grupa za logističku podršku

KakOGod: Deo si neformalne Grupe za logističku podršku koja je ove godine pokrenula zajedno sa beogradskim Domom omladine serijal „Razgovora o anarhizmu“. Kako vidiš vaš rad i šta je bilo najbitnije oko organizacije pomenutog dešavanja?

Milica: Rad GLPa vidim više kao jednu vrstu inicijative da se ideje anarhizma javno iznesu pred što širu publiku kako bi se zajednički prodiskutovale. Takođe nam je želja da se napravi prostor za povezivanje i eventualnu dalju saradnju ili podršku među kolektivima i lokalnim grupama kao i pojedincima sa takozvane anarhističke scene.

Najbitnije nam je, da razgovori o anarhizmu budu jedna vrsta neutralnog mesta koje okuplja različite pravce mišljenja i prakse, znači da ne promoviramo jedan od izbora već da prikazemo izobilje izbora, koji na zvaničnoj kulturnoj i političkoj sceni svakako ne postoje.

KakOGod: Zbog čega ste smatrali da se razgovori o anarhizmu baš mogu realizovati u jednoj gradskoj instituciji i da li se to odrazilo na izbor vaših gostiju i učesnika? Da li su neke grupe ili pojedinci odbili da učestvuju?

Milica: Pa, Dom Omladine se čini kao politički neutralan prostor koji je u isto vreme vrlo otvoren za široku publiku, pa smo smatrali da je vrlo dobar izbor za ovakvu vrstu „promocije“ anarhističkih ideja.

Za sad niko od pozvanih gostiju nije odbio učešće, a mislim i da je to dobar znak da izbor prostora nije bio veliki promašaj. Naravno, ukoliko neko i odbije da učestvuje, smatramo to legitimnim izborom koji ćemo takođe poštovati.

KakOGod: Izuzetno je interesantno da ste, koliko smo mi uspjeli da primetimo, uspjeli da održite jednu spontanu atmosferu uključivanja ljudi bez hijerarhijskog modela u organizaciji a da ste u isto vreme tehnički dobro funkcionisali.

Koliko je teško ili lako da se organizacija rada ostvari po ovakvom modelu?

Milica: Pa mislim da je sam GLP nastao na osnovama anarhističkog udruživanja, tačnije našlo se par ljudi kojima se sviđela ideja i uložilo je po delić svoje energije da je i ostvari. Svako se trudi da doprinese kad može i koliko može, grupa je otvorena i za one koji žele da se priključe u bilo kom trenutku, doprinesu koliko žele i ostanu dokle im se ta saradnja sviđa.

Otvoreni smo za konstruktivne kritike i trudimo se da ostanemo dinamična organizacija bez bilo kakvih utvrđenih pravila.

Obzirom da niko ne preuzima preveliku odgovornost na sebe, već baš onoliko koliko mu odgovara, tako i ne postoji hijerarhija u grupi. Nije baš da nikako nismo imali tehničkih problema, ali ja mislim, baš ta vrsta spontanosti uzrokovala da atmosfera na tribinama bude prijatnija nego što je to inače slučaj.

KakOGod: Da li su vaše profesionalne uloge koje imate u drugim poljima društvenih paradigmi (umetnost, programiranje, kulturna politika, sociolingvistika) uticale ili ne na ideju i organizaciju te pokretanje „Razgovora o anarhizmu“?

Milica: Ja kao „umetnica“ nisam umetnost odabrala kao jedinu svoju društvenu ulogu, ali osećam pritisak društva da moram za nešto da se opredelim, a mislim da je upravo taj bunt protiv prihvatanja bilo koje od uloga uzrokovao moj interes za anarhizam, pa tako i uključivanje u ovakvu grupu. Želja mi je da se ne određujem na jedan ili pet načina, već da moj život i moji izbori budu moja stvar, jer jedino tako mogu da imam slobodu mišljenja, stvaranja i delovanja.

Intervju: Miloš Rančić

Prvi festival kulture slobode i Anarchopedia

KakOGod: Tokom Prvog festivala kulture slobode, realizovanog sredinom maja ove godine u beogradskom Domu omladine, a čiji si jedan od inicijatora bio ti Miloše, bilo je moguće da svako ko želi ode na wiki slobodnakultura.org i da tamo najavi svoje dešavanje koje je realno i mogao da realizuje u Domu omladine. I to su mnoge organizacije i pojedinci i uradili.

Miloš: Pre svega, ne samo da je bilo moguće da svako ode na sajt Slobodne kulture i najavi nešto, već je i dalje moguće da svako ko želi ode tamo i, ako se bavi nekim segmentom slobodne kulture, predstavi sebe, svoju grupu, svoje projekte, postavi svoj materijal i sl. Papira ima dovoljno, tako da niko ne mora da štedi na rečima.

KakOGod: To praktično znači da svako ko ima neko interesovanje može i da realizuje to interesovanje. Koliko ovakav postupak ustvari ekspandira mogućnosti koje mi sami možemo da pomerimo u produkciji onoga što se naziva ili što vi nazivate "slobodnom kulturom"?

Miloš: Smatram da se slobodna kultura, makar i u okvirima postojećih društvenih odnosa, ne može graditi na autoritarnim principima. Slobodna kultura se može graditi isključivo na slobodarskim principima. Zato, svako ko je zainteresovan da učestvuje u stvaranju slobodne kulture sada može i slobodno da iznese sve što smatra relevantnim o sebi i svom radu i to vrlo jednostavan način. Smatram da je izuzetno važno raditi na stvaranju preduslova za slobodno izražavanje ljudi, slobodno bez gomile tehničkih, birokratskih ili kapitalističkih problema. Zato i većinu svog rada posvećujem upravo stvaranju takvih preduslova.

KakOGod: Da li tako nastala slobodna kultura može da ostane stvarno slobodna? Mislimo ako nije restriktivna izvesnim copyrightom i da li je to samo moguće ako je njena produkcija i dalja distribucija u okviru slobodnih licenci kopiranja i deljenja (CC, GNU FDL, itd..)?

Miloš: Bar kako ja vidim, dometi projekta Slobodna kultura su ograničeni postojećim društvenim odnosima. Prava sloboda se nalazi na nekom drugom mestu. Dometi Slobodne kulture se završavaju na main stream poimanju slobode. To poimanje podrazumeva i prihvatanje „zdravo za gotovo“ različitih hijerarhija, kao i, konkretno, kapitalizma i represivnog sistema države. A to nije sloboda. Ali, u konkretnim društvenim okolnostima, i to je bolje nego kulturni prostor bez borbe prepustiti zastrašujućim neoliberalnim ispiranjima mozga, kakvi su

npr. „Reklamožderi“. Eto, Slobodna kultura je pokušaj da se front pomeri za korak.

Licence vidim isključivo kao taktički potez u okviru današnjih društvenih odnosa. U slobodnom društvu nećemo imati potrebe ni za kakvim licencama, niti za ma kakvim formalizovanjem razmene znanja. Ukratko, ako se neko želi baviti main streamom, a to je sve ono što je u okvirima pravnih sistema, uključujući i najveći deo Interneta, preporučujem da iz taktičkih razloga koristi tzv. slobodne licence. I dva su glavna razloga za to: prvo, otežava se inkorporacija materijala u klasične komercijalne projekte i, drugo, stvara se globalna kompatibilnost među srodnim projektima.

Opet, ako govorimo o postojećim međuljudskim odnosima, odnosima unutar represivnih sistema, korišćenje i pravna kodifikacija slobodnih licenci u konkretnom društvu, omeđenom kolektivnim umišljajem zvanim "granice države Srbije", predstavlja veliki napredak. Uzmimo, da bi jedan muzičar iz Srbije mogao da pokloni pesmu društvu, on mora poslati pismo jednoj privatnoj firmi, SOKOJ-u, u kom izjavljuje da se odriče njihove zaštite. Bizarno. Time bi pravna regulacija slobodnih licenci omogućila uklanjanje jednog feudalnog koncepta iz našeg društva.

KakOGod: Jedan si od osnivača Vikimedije SCG, i učestvuješ u izgradnji Wikipedije, paralelno si inicirao i realizovanje zajednice Anarchopedije. Da li je ovaj arhiv "anarho-znanja" na Anarchopediji, u stvari, i model alternativnih modela rada i novog ekonomskog poimanja i vrednovanja znanja?

Miloš: Znanje je moć isključivo ako postoji njegova neravnomerna dostupnost. Zato, ma kakvih razložnih primedbi imao na račun Wikipedije, uvek ću taj projekat podržavati. Jer, ona počiva na principima koji su toliko prirodni, a koji su u današnjim društvenim okolnostima do skoro izgledali nepojmljivo: makar svako ko ima pristup Internetu može da ima i pristup celokupnom

Ljudskom znanju, ali ne samo to! Svako može to znanje i da stvara.

U tom smislu Anarhopedija nije donela nikakvu bitnu novinu. Uzmimo, čak i o anarhizmu, engleska Vikipedija je relevantnija od engleske Anarhopedije. Možda su nemačka i francuska Anarhopedija relevantnije od Vikipedija na istim jezicima, ali smatram da glavna poenta Anarhopedije i nije stvaranje jednostavne enciklopedije o anarhizmu; i pored toga što će, verovatno, Anarhopedija u jednom trenutku postati bolji izvor informacija o anarhizmu od Vikipedije.

Anarhopedija, dakle, nije donela ništa posebno novo u, grubo govoreći, tehničkom smislu. Kažem "grubo govoreći", zato što je očigledno da je jedan tehnički princip, princip wikija i njegova konkretna tehnička realizacija na Vikipediji -- doneo društvene promene koje ćemo tek u narednim decenijama početi da osećamo u punoj snazi. Smisao Anarhopedije je stvaranje prave otvorene virtuelne anarhističke zajednice, zajednice ljudi koji se sa različitih krajeva planete bave ne samo stvaranjem slobodnog znanja, već i stvaranjem i znatno konkretnijih međusobnih odnosa. Za razliku od Vikipedije i zajednice oko nje, Anarhopedija ima mnogo više potencijala da postane globalni pokret, možda čak i jedna nova okosnica globalnog anarhističkog pokreta. Prema onom što znam, Anarhopedija, iako zajednica sa tek oko pedesetak ljudi, predstavlja najaktivniju međunarodnu anarhističku organizaciju. Ne postoji nijedna međunarodna anarhistička organizacija čiji su članovi u svakodnevnom

kontaktu: od Brazila i Kanade do Indonezije.

KakOGod: Koje su se jezičke zajednice formirale do sada na Anarhopediji i koliko je to bilo brzo. Koja od njih je najposećenija i najpunija?

Miloš: Prva formirana zajednica bila je nemačka. Zadugo, nemačka Anarhopedija je bila i najveća i najaktivnija. Potom su se vrlo dobro organizovali ljudi sa francuskog govornog područja i na kratko pretekli po aktivnosti zajednicu na nemačkoj Anarhopediji. Zanimljivo je da je danas najaktivnija i dalje nemačka Anarhopedija, a da je slede engleska i francuska. Za razliku od Vikipedije, ljudi na Anarhopediji su zainteresovaniji za "svoje dvorište", a ne za neku "globalnu propagandu". Poređenja radi, engleska Vikipedija je jedno tri puta veća od prve sledeće, nemačke. Pored pomenutih, zajednice postoje na danskoj, španskoj, poljskoj i italijanskoj Anarhopediji, dok po jedna osoba radi na arapskoj, indonežanskoj, portugalskoj, ruskoj i našoj. Ima još nekoliko otvorenih Anarhopedija, ali na njima nema neke posebne aktivnosti. Kako se sećam, do sada je otvoreno dvadesetak jezičkih izdanja Anarhopedije.

...

Nastavak ovog intervjua možete pronaći na <http://out.modukit.com/kakogod>

<http://www.slobodnakultura.org>
<http://www.anarhopedia.org>

Lela Vujanić

Pobuna radnika i (ne)mogućnost zajedničke platforme

U periodu zahuktavanja hrvatske tranzicije i tranzicijskog kapitalizma, veliki duhanski div Tvornica duhana Rovinj privatizirala je Tvornicu duhana Zagreb uključujući njen pogon za proizvodnju cigareta koji se nalazi u samom centru grada. U skladu s globalnim trendom otpuštanja radnika, ukidanja tvornica i preseljenja postrojenja u profiterima jeftinije i prikladnije zone – radnicima TDZ-a su početkom ove godine ponuđeni masovni otkazi uz – za hrvatske uvjete – vrlo velike otpremnine ili nastavak rada preseljenjem u Kanfanar. Sve u svemu, tipičan tranzicijski scenarij. Međutim, nekolicina radnika – njih četrdesetak učinila je nešto posve netipično – ponovno zauzela svoju tvornicu i najavila samostalni nastavak proizvodnje. Pobunjeni radnici već šezdesetak dana borave u tvornici odolijevajući različitim sudskim, policijskim i političkim pritiscima te odnedavno i isključenoj struji. I dalje ne žele prihvatiti odluku Uprave TDR-a o gašenju proizvodnje u Zagrebu te žele ishoditi poništenje privatizacije i nastavak proizvodnje. Na ponudu gradonačelnika

o zapošljavanju u gradskom Holdingu, odgovaraju da je ona primjerenija za nezaposlene Zagrepčane, a oni žele na svojim radnim mjestima nastaviti proizvoditi cigarete. Slučaj se trenutačno povlači po različitim zakonodavno-izvršnim instancama i čeka svoj sudski epilog. Svatko tuži svakoga, a radnici se pozivaju na funkcioniranje pravne države i skori ulazak u Europu.

Cijela priča oko TDZ-a dobila je i zasluženi medijski odjek – ne naravno samo

zbog radnika jer su vijesti o bezbrojnim ugašenim hrvatskim tvornicama obično trajale taman do pojavljivanja nekog bitnijeg političkog skandala. U vrućem kestenu TDZ-a odgovornosti se protežu do najvećih hrvatskih tajkuna i HDZ-ove vrhuške preko hrvatskog sabora i revizije privatizacije, a sve zajedno obavijeno potpunim monopolom TDR-a i duhanske mafije koja naravno prelazi granice Hrvatske. Mejnstrim press se uglavnom bavio rovinjskim monopolom, prozivanjem tajkuna, uprava i vlasničkih udjela dok je alter medijska scena pozivala na podršku protestima ispred tvornice i nadala se da upravo u svom dvorištu ponovo gleda Argentinu. Pojavili su se i blogovi koji prate cijeli slučaj, jedan nastao studentskim pridruživanjem radničkoj borbi na adresi <http://talasaj.blog.hr> – što je opet posve netipičan angažman u kontekstu bijede studentskog života i potpune studentske nezainteresiranosti za bilo kakvu širu društvenu problematiku.

Protesti organizirani ispred tvornice su bili slabo posjećeni – participiralo se u malim skupinama bez značajnije podrške aktivističke „scene“ koja se slabo ili nikako bavi radničkim pravima ili ugašenim hrvatskim tvornicama. Pa zar se radništvo još 68. nije pokazalo kao reakcionarno-konzervativni element, a plavi ovrtnici su već tada žudjeli za boljim standardom i približavanjem lifestyle simbolima svojih šefova – dobrim autima, fensi televizorima, ljetovanjima i skijanjima. Pa kada tome pribrojimo instrumentalizaciju radnika TDZ-a od strane desnih političkih struja – mnogi su odlučili ne podržati njihove

zahtjeve i ne pridružiti se protestima.

Činjenica je da radnici iz radnice iz TDZ-a kao i ogromna većina današnjeg radništva ne odgovaraju našim idealnim zahtjevima. I činjenica je da mi ne dijelimo ista krajnja nadanja i snove o slobodnom društvu. Bez problematiziranja koncepta vlasništva kao takvog, bez priče o vlasništvu nad sredstvima za proizvodnju ili ne daj bože ukidanju kapitalizma – radnici su zapravo kao

vrag od tamjana bježali od bilo kakvog povezivanja sa marksističkim diskursom ili nasljeđem komunističke prošlosti. Jer nije politički niti medijski isplativo. Referentna točka je umjesto ukidanja države ili ukidanja kapitalizma bilo pozivanje na pravnu državu i Europu. Jedini aspekt u kojem su zahtjevi radnika prelazili granicu njihovog partikularnog interesa je bilo poništenje privatizacije koje bi naravno pomoglo i drugim radnicima širom Hrvatske u poništenju pljačke i povrata ukradenog.

I izgleda da je kapitalizam zaista najuspješniji sustav – raslojavanje društva je toliko da se solidarnost kao i zagovaranje zajedničkih ciljeva pojavljuje samo u malim interesnim ili hobističkim grupama, a mogućnost zajedničke brobe prema ciljevima koji se tiču svih nas – izvan preživljenih konceptata ljevice - tek treba biti nanovo artikulirana.

In the scream of Rosemary W. the fact that this is "happening" is not merely some thriller charm of a popular novel and the movie "Rosemary's Baby" (Ira Levine/ Roman Polanski), but it is also the ultimate protest ("the protest woke in her eyes") against evil conspiracy of devilish network.

But it is not a conspiracy theory to claim that our everyday life is in the same shitty situation as Rosemary W.'s is. My friend Unver S. has a theory that the movie Rosemary's Baby, the news in television and the book "Illuminati" are enough to prove that the Ooms Day has already happened and that we are all in fact dead.

I am suspicious on his pessimism, but I can also recognize that here (for example in Kosovo) there are thousand and thousands of optimists in a state of hibernation, waiting for the messiah to come, and unable to see the cruel reality of poverty, boredom, misery, conservatism and confusion.

It is a "dream" that people, even though they don't enjoy, still want to continue with.

Any Lacanian attempt to interpret this confusion as pleasure is failure in its beginning. This is not pleasure; this is a nightmare that people are living in, and fear to wake up from. They are thinking that this state will pass in some unknown future, that this is only a transition or an

interim, or whatever it is that makes life to have such dreamlike scenes, where people forget that they are living in this time (for example in the year 2006).

Also, a lot of people have forgotten that we are living here (for example in Kosovo) and thinking that we are living there (for example in America).

Another important thing with the scream of Rosemary W. is that here (for example in Kosovo) it is strictly forbidden for women and girls to wake up from the nightmare they are living in. They are absolutely repressed: mothers or whores, designed in thousand of strictly defined everyday rituals, women and girls are not even beings, but just ghost-like pleasure-things living in the dreams for the men. Now they are waiting for the moment to wake up from this nightmare and the scream of Rosemary W. will be their guide.

nigp#2

Magazine on image of girls in radical politics # 2

1 The two extreme attitudes created by the pleasure of men of the imaginary of the woman.

Čitajte!

Data Nešina poklon sličica: "Evo Morales"

ILEGALNI EMIGRANTI!!!

SCENARIO: BUREK
CRTEŽ: MƏDIOKRITƏT

